

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.II.223/2024/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. november 28.
Az ügy tárgya: emberölés bűntettének kísérlete
Terhelt: ...
Első fok: Veszprémi Törvényszék, 10.B.27/2022/47., ítélet, tárgyalás,
2023. május 31.
Másodfok: Győri Ítéltábla, Bf.I.92/2023/8., végzés, nyilvános ülés, 2023.
október 25.
Az indítvány előterjesztője: a terhelt
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés bűntettének kísérlete miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprémi Törvényszék 10.B.27/2022/47. számú ítéletét és a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.92/2023/8. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Veszprémi Törvényszék a 2023. május 31-én kihirdetett 10.B.27/2022/47. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetnének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdés]. Ezért őt – mint erőszakos többszörös visszaesőt – életfogytig tartó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fegyház fokozatban rendelte végrehajtani azzal, hogy a terhelt a kiszabott szabadságvesztés büntetésből legkorábban 33 év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A terhelt és védője fellebbezése folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. október 25-én meghozott Bf.I.92/2023/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a terhelt rokoni-baráti társaságával 2019. november 9. napján 22 óra 30 perc körüli időben, ittas állapotban jelent meg a cím 1 alatt található csárdában, ahol további alkoholt fogyasztott és 22 óra 50 perc körüli időben összeszólalkozott a sértettel, amely során egyre hangosabban szidalmazta, majd megöléssel is fenyegette. Annak ellenére, hogy ekkor tanú 1, a csárda tulajdonosa felszólította a „balhé” elkerülésére, a pult előtt továbbra is egyre hangosabban és agresszívebben kiabált a terhelt a sértettel, miközben közvetlenül a sértett elé állt és több alkalommal annak tarkóját, nyakát és a vállát is megfogta.

[4] A sértett a terhelttől részben elfordulva, a csárdában tartózkodó további személyekkel kezdett el beszélgetni, amikor a terhelt 22 óra 56 perckor a cserépkályha melletti kisasztalon lévő, sörrel töltött sörösüveget jobb kézzel az üveg nyakánál megfogta, majd azt hirtelen mozdulattal a feje fölé emelte, és lendületből, olyan erővel ütötte meg a fejtető bal oldalán a sértettet, hogy az üveg a sértett fején darabokra törött, majd a fejre mért ütést követően közvetlenül egy alkalommal jobb kézzel ököllel is megütötte a sértett fejét. Ekkor tanú 2 további bántalmazás megakadályozása érdekében a terheltet a sértettől eltolta, aki azonban ennek ellenére továbbra is a sértettet próbálta támadni, ezért tanú 2 és tanú 3 a terheltet a csárdából a bejárat ajtón át kitessékelték.

[5] A terhelt pár másodperc múlva, 22 óra 57 perckor feldúlt állapotban ismét visszatért a csárdába és a bejárat ajtóhoz legközelebbi asztalon jobb kézzel, „kalapács fogással” marokra fogta az asztalon lévő egyik sörösüveget az üvegnyaknál, majd a sértett irányába lépett, azonban tanú 2 és tanú 3 ekkor ismét kitolták a terheltet a bejárat ajtón. A terhelt azonban ezt követően is azonnal visszatért, folyamatosan, hangosan ordibált, illetve mutogatott a sértett felé, akit megöléssel fenyegetett, majd 22 óra 58 perckor a kezében lévő sörösüveget nagy erővel az asztal széléhez ütötte, amely az üvegnyaktól lefelé szilánkosra törött.

[6] A terhelt a jobb kezében lévő, mint 10 centiméter hosszúságú, a törésnél éles, illetve a törés két részén is hegyben végződő üvegnyakkal megindult a tőle mintegy 2 méterre álló sértett irányába, majd jobb karját a teste mellett hátra vezetve, lendületből, alulról felfelé irányuló mozdulattal, nagy ívben, a felsőtestével is ráfordulva, közepes szúrási sebességgel a sértett felsőtestének felső része és nyaka irányába szúrt az üvegnyakkal, azonban a sértett a szúrást elől hátralépett, egyidejűleg a terhelt jobb karját a bal kezével elkapta, megakadályozva azt, hogy a szúrást a felsőtestét, illetve a nyakát elérje.

[7] A terhelt ekkor a jobb kezét, a benne lévő üvegnyakkal ismét hátra lendítette, majd két alkalommal, alulról felfelé irányuló mozdulattal, közepes szúrási sebességgel ismét a sértett felsőteste és nyaka irányába szúrt, aki mindkét kezét kinyújtva eltartotta magától a terheltet, így a szúrást a felsőtestét és a nyakát nem érték el, ugyanakkor a sértett két kézzel a terheltet a földre rántotta, aki a földön, félig ülő testhelyzetben még legalább három alkalommal jobb kézzel, lendületből, alulról felfelé irányuló erőteljes mozdulattal szúrt az

üvegnyakkal a sértett felsőteste irányába, mire a sértett a terheltet két kézzel a tarkójánál megfogva a földre nyomta.

[8] A sértett védekező, elhárító magatartása miatt a szúrások a sértett felsőteste és nyaka helyett a sértett bal alkarját, bal felkarját, valamint a bal vállát érték el.

[9] A terhelt a földön hason fekve sem hagyott fel a sértett támadásával, legalább három alkalommal, jobb kezét hátra lendítve, kaszáló mozdulattal a fejénél álló, a terheltet a tarkójánál két kézzel a földre szorító sértett bal lába irányába szúrt az üvegnyakkal, melynek során a sértett bal lábszárát megvágta. Ekkor a sértett a szúrások elhárítása érdekében a terheltől hátralépett, miközben a sértett segítségére siető tanú 4 a terheltet megrúgta, illetve tanú 5 egy székkal a terheltet fejbe ütötte.

[10] A terhelt a földön fekve továbbra is azt ordibálta a sértettnek, hogy „Megöllek!”, valamint az üvegnyakat mindvégig a jobb kezében szorította, ezért a további támadás megakadályozása végett tanú 4 a felállni próbáló terheltet ismét, több alkalommal megrúgta, illetve tanú 5 a székkal újra fejbe ütötte, bántalmazásával nyomban felhagyta, amint a terhelt az üvegnyakat elengedte, majd tanú 2 őt a csárdából kivezette.

[11] A sértett a terhelt bántalmazása következtében a bal lábszár 3 centiméteres folytonosság megszakadással járó vágott sérülését, a bal felkar „V” alakú folytonosság megszakadással járó vágott sérülését (amelynél a „V” alak „szárai” 5-5 centiméter hosszúságúak), a bal alkar 2 centiméteres folytonosság megszakadással járó vágott sérülését, a bal váll 2 centiméteres folytonosság megszakadással járó vágott sérülését, illetve a bal halánték bevérzéses-zúzódásos sérülését szenvedte el, melyek tényleges gyógytartama nyolc napon belüli.

[12] A terhelt által használt törött sörösüveg közepes erővel a megcélzott testtájékot (nyak, felsőtest) elérve alkalmas életveszélyes, akár halálos eredménnyel járó következmény előidézésére.

[13] **II. 1.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával szemben a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a felülvizsgálat törvényi oka (Be. 649. §) megjelölése nélkül.

[14] Indítványát a terhére rótt bűncselekmény történéseinek saját nézőpontja szerinti részletes leírásával kezdte, mely szerint ő a cselekmény áldozata, miután a sértett szidalmazta és fenyegette őt megöléssel, tanú 5 székkal megütötte, míg tanú 4 testszerte megrúgta.

[15] Álláspontja szerint a nyomozás számtalan eljárási hibával folyt, hiszen a széttört székek maradványainak lefoglalása, a cselekménnyel érintett más személyek véralkohol vizsgálata elmaradt, a sértett sérüléseiről fényképfelvétel, amely alapján a tényleges sérülések és azok bekövetkezésének módja (szúrt vagy karcolt) azonosíthatók lettek volna, nem készült. Sérelmezte, hogy a vizsgálatot nem az életvédelem rendőrei végezték, a nyomozás során eljáró város 1-i rendőrök pedig vallomástételre kényszerítették. Sérelmezte tovább, hogy a védelmét nem megfelelő ügyvédek látták el, a város 1 illetőségű ügyvédjével a nyomozás során még csak nem is találkozott, létéről csak a később kirendelt város 2-i ügyvédjétől szerzett tudomást, aki viszont a kérdezési jogát nem hatékonyan gyakorolta. Kifogásolta, hogy úgy szabott ki vele szemben a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztést, hogy elmeorvosszakértő nem is vizsgálta.

[16] Hangsúlyozta, hogy nem állt szándékában a verekedés, megöléssel sem fenyegetett senkit, sem a cselekmény alatt, sem utána, a provokátor a sértett volt és az egész szituáció kizárólag a kocsnába vele együtt érkezett ismerősei korábbi nézeteltérése miatt alakult ki.

[17] Kitért arra, hogy az üveg nyaka, ami a verekedés során a kezéből kilógott, néhány milliméter lehetett csupán, amelyet ezáltal tévesen minősített emberölésre alkalmasnak a

szakértő. Az üvegről készült felvételeket manipuláltnak nevezte, és tagadta, hogy a sértett nyakát megsértette volna, vagy hogy kilenc alkalommal szúrt volna a sértett felé. Előadása szerint csupán a saját védelme érdekében hadonászott az üveggel, ahogy érték az ütések, rúgások, az elkövetéskori egészségügyi állapota pedig azt sem tette volna lehetővé, hogy a földről egyedül felkeljen. Sérelmezte, hogy a bíróság a beadványait, az orvosi iratait figyelmen kívül hagyta.

[18] Álláspontja szerint a cselekménye garázdaságot és könnyű testi sértést valósított meg, ennek alapján indítványozta a terhére rótt bűncselekmény eltérő minősítésének megállapítását és a kiszabott büntetés enyhítését.

[19] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.230/2024/2. számú átiratában a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, ezért a jogerős ítélet hatályban tartását indítványozta.

[20] Kifejtette, hogy a felülvizsgálati eljárásban tilalmazott tényállás-támadás szigorú szabálya folytán törvényben kizárt minden olyan terhelti kifogás, amely a tényállás felderítetlenségét vagy megalapozatlanságát állítja, illetve az olyan érvelés, amely az irányadó tényállástól eltérő tényekre hivatkozik. Ez utóbbinak felel meg a jogos védelemre való hivatkozás, miután az irányadó tényállás jogos védelem alapjául szolgáló tényeket nem tartalmaz.

[21] Kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítványban a védelemmel összefüggésben, illetve a rendőrség törvénysértő eljárására felhozott sérelmek felülvizsgálatra vezető eljárási szabálysértésnek nem minősülnek, ez utóbbi a törvényben meghatározott egyéb feltételek megléte esetén perújítás tárgya lehet.

[22] A cselekmény minősítését ért támadással összefüggésben a 3/2013. Büntető jogegységi határozatban kifejtettekre utalva, a tárgyi tényezők körében azt emelte ki, hogy az üveg széttörésével a terhelt maga hozta létre azt az eszközt, amellyel folyamatos, többszöri támadást intézett a sértett irányába szűrő mozdulataival, a sértett életfontosságú szerveit, felsőtestét, illetve nyakát célozva, mely során két ízben is megöléssel fenyegette. Az alanyi tényezők között a terhelt elkövetéskori személyiségének – az ittas állapotával együtt járó – durva támadásra való alkalmasságát emelte ki.

[23] Kifejtette, hogy az említett tényezők összhatásukban túlmutatnak azon, hogy a terhelt csupán a sértett testi épségét támadta, annak ellenére, hogy a sértett ténylegesen valóban mindössze 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett.

[24] 3. A terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében vitatta az átiratban foglalt érvelést és továbbra is az őt ért támadás miatti védekezést, az ügyben áldozati mivoltát és az emberölés elkövetésének tagadását hangsúlyozta.

[25] **III.** A terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[26] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárási okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető, az ott meghatározottakon kívül más okból felülvizsgálatnak nincs helye.

[27] A Kúria, miután a terhelt indítványa felülvizsgálati eljárást megalapozó, a Be. 649. §-a szerinti törvényi hivatkozást nem tartalmazott, azt a következetes gyakorlata szerint a tartalma alapján vizsgálta meg, amely eljárásbeli hibák sérelmezésével, jogos védelemben való cselekvés állításával, továbbá a terhelt terhére rótt bűncselekmény jogerős ítélet szerinti minősítésének kifogásolásával volt azonosítható.

[28] 2. A Be. anyagi jogszabálysértésre hivatkozással a bűnfelelősség terjedelmét érintően, a felülvizsgálatra vezető okokat eltérően szabályozza a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában.

[29] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja felülvizsgálati okként akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki (semmilyen) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése, vagy vele szemben az eljárás megszüntetése.

[30] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében kiszabott büntetés a cselekmény törvénysértő minősítése következtében törvénysértő. Tartalmát tekintve az e felülvizsgálati okon alapuló indítvány a bűnösség megállapítását nem, csupán a cselekmény minősítésbeli tévedését és a büntetés nemének és/vagy mértékének arra visszavezethetően törvénysértő voltát állítja.

[31] Jelen esetben az indítvány a terhelt terhére rótt bűncselekményt érintően egyrészt az őt ért támadást elhárító védekezésre, vagyis büntethetőséget kizáró okra, továbbá annak élet elleni bűncselekményként való téves megállapítására hivatkozott azzal, hogy a jogerős ítéletben terhére megállapított bűncselekménynél enyhébben minősülő, köznyugalom elleni bűncselekmény megállapításának lehet helye, így emiatt a kiszabott büntetés törvénysértően súlyos. Az előbbi a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjának, az utóbbi a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja szerinti felülvizsgálati oknak feleltethető meg.

[32] 3. A felülvizsgálati eljárásban ugyanakkor megkerülhetetlen szabály a tényálláshoz kötöttség és a tényállás támadhatatlansága a Be. 650. § (2) bekezdése alapján, amely szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[33] 3.1. A terhelt indítványában ugyanakkor hivatkozott olyan tényekre, amelyek a tényállásban nem, vagy eltérően szerepelnek. Az indítvány szerint a sértett támadt a terheltre, ő fenyegetőzött megöléssel, a terhelt csak az őt ért támadást próbálta elhárítani, mely során részéről halálos fenyegetés el sem hangzott. Az irányadó tényállás ugyanakkor éppen ezen állítások ellenkezőjét tartalmazza, ez azonban nem jelenti azt, hogy az indítványban foglalt jogkérdés – a jogos védelmi helyzet fennállása – ne lenne elbírálható; azt azonban a Be. 659. § (1) bekezdése szerint az irányadó tényállás alapulvételével, az attól eltérő ténybeli hivatkozások figyelmen kívül hagyásával kell elvégezni.

[34] Ennek megfelelően az irányadó tényállás alapján releváns tények a következők:

- a terhelt ittas állapotban összeszólalkozott a sértettel, akit egyre hangosabban szidalmazott és megöléssel is fenyegette;
- a kiabálás közben több alkalommal annak tarkóját, nyakát és a vállát is megfogta;
- a terhelt a sértettet sörrel töltött sörösüveggel a fejtető bal oldalán olyan erővel megütötte, hogy az darabokra törött, majd közvetlenül ezután egy alkalommal jobb kézzel ököllel is megütötte a sértett fejét;
- a terhelt egy 10 centiméter hosszúságú, a törés két részén hegyben végződő és éles üvegnyakkal lendületből, közepes szúrási sebességgel a sértett felsőtestének felső része és nyaka irányába szúrt, azonban a sértett a szúrás elől hátralépett, egyidejűleg a terhelt karját elkapta;

- a terhelt további két alkalommal, közepes szúrási sebességgel ismét a sértett felsőteste és nyaka irányába szúrt, aki eltartotta magától, majd földre rántotta a terheltet, aki még legalább három alkalommal a sértett felsőteste irányába szúrt az üvegnyakkal;
- a sértett védekező, elhárító magatartása miatt a szúráások a sértett felsőteste és nyaka helyett a sértett bal alkarját, bal felkarját, valamint a bal vállát érték el;
- a földre vitt terhelt továbbra sem hagyott fel a sértett támadásával, a sértettet megöléssel fenyegetve legalább három alkalommal, kaszáló mozdulattal a sértett bal lába irányába szúrt az üvegnyakkal, melynek során a sértett bal lábszárát megvágta.

[35] Az irányadó tényállásban írt cselekmény a sértett által a terhelt ellen intézett, vagy azzal közvetlen fenyegető támadást ellenben nem tartalmaz.

[36] Erőszak alkalmazását jogos védelem címén a Btk. 22. § (1) bekezdése teszi lehetővé a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárítása érdekében. A jogos védelem alkalmazásának elengedhetetlen előfeltétele tehát a – sértett részéről megvalósított – támadás. A védekezést mindig támadás előzi meg, az elhárítás pedig válasz a támadásra. A támadásnak „intézettnak”, vagy „közvetlenül fenyegetőnek” kell lennie. Intézett a támadás akkor, ha az elkövető valamely, a Különös Részben büntetni rendelt bűncselekmény (szabálysértés) törvényi tényállásának megvalósítását megkezdte. Közvetlenül fenyegető a támadás akkor, ha a támadás megkezdésétől azonnal vagy igen rövid időn belül reálisan tartani lehet (4/2013. BJE jogegységi határozat).

[37] Jelen esetben a sértett sérelmére elkövetett terhelti cselekmény nem válasz volt a sértetti cselekvőségre (mert olyan nem volt), hanem egyértelműen a terhelt részéről történt a sértett megtámadása. A sértett részéről tanúsított magatartás kizárólag elhárító, védekező magatartás volt, amely bűncselekmény vagy szabálysértés törvényi tényállását nem merítette ki, de még csak meg sem kezdte azt.

[38] Ugyanígy az irányadó tényállás alapján nincs szó a sértetti támadás közvetlenül fenyegető voltáról sem.

[39] Jogtalan támadás hiányában pedig a jogos védelmi helyzet kérdése fel sem merülhet, miután pedig a büntethetőséget kizáró okot a terhelt eltérő tények alapján állította, az indítvány ebben a körben törvényben kizárt.

[40] 3.2. A jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás irányadósága azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alapossággal folytatták-e le, a bizonyítási eljárás során megvalósítottak-e esetlegesen valamilyen hibát, továbbá az sem, hogy mely bizonyítékokat és milyen okból fogadtak el, illetve, hogy egyes bizonyítékokat helyénvalóan vetettek-e el.

[41] Ebből következően a felülvizsgálat során a tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága nem bírálható felül, a jogerős ítéletben rögzített tényállás nem változtatható meg. Mindezek alapján felülvizsgálatban nem vizsgálhatók a terheltnek az elmeorvosszakértő kirendelésének, szükségességére, a használt sörösuveg emberi élet kioltására való alkalmasságára vonatkozó, továbbá a sérülések bekövetkezésének módját kétségbe vonó állításai, vagy az indítványai elutasítására, orvosi iratai figyelmen kívül hagyására vonatkozó kifogásai sem, ezek ugyanis a felderítetlenségre hivatkozással, áttételesen a megállapított tényállás támadására vezetnek.

[42] Az indítvány nem irányulhat arra, hogy a Kúria a jogerős ítéletben foglalttól eltérő tényállást állapítson meg vagyis, hogy a cselekmény mikénti történését a terhelt előadása szerint fogadja el, és a terhelt cselekményét ezen eltérő tényállás alapján minősítse.

[43] A felülvizsgálati indítványban az a terhelti állítás ugyanakkor, amely szerint az üveg nem érte el a sértett nyakát, az alapügyben megállapított tényállástól nem tér el, az eljáró bíróságok maguk sem rögzítettek ezzel ellentétes tényeket.

[44] 3.3. A terhelt érvelésével szemben pedig az eljáró bíróságok törvényesen minősítették a cselekményt emberölés kísérletének.

[45] A Btk. 160. § (1) bekezdése szerint, aki mást megöl, bűntettet követ el.

[46] A Btk. 10. § (1) bekezdése szerint kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.

[47] Az emberölés nyitott törvényi tényállás, megállapításához az alanyi oldal hiánytalan megvalósulása, az elkövetői magatartás és az eredmény között okozati összefüggés fennállása szükséges. Befejezett a bűncselekmény a sértett halálának bekövetkezésével, ugyanakkor kísérlet valósul meg, ha a szándékos ölési magatartást az elkövető megkezdte, de nem fejezte be, illetve, ha a sértett halála egyéb okból elmaradt.

[48] Az emberölés kísérletének három fogalmi eleme: az elkövetési magatartás szándékos volta, a véghezvitel megkezdése és az eredmény bekövetkezésének hiánya. Az emberölés kísérletének megvalósulása szempontjából az ölési szándék egyenes vagy eshetőleges jellege közömbös. A szándékos elkövetés mindkét formájánál ugyanis a tudati elem – a magatartás következményeinek előre látása – azonos, amely megjelenhet akár a következmény beállása elkerülhetetlenségének vagy akár valószínűségének, illetőleg a lehetőségének felismerésében is.

[49] Amennyiben az ölésre irányuló szándék fennáll, a kísérlet megállapításának objektív kritériumok alapján kell történnie. Ha ugyanis az ölési szándékkal véghez vitt magatartás az emberi életet oly módon veszélyezteti, amelynek eredményeként a halálos eredmény reálisan bekövetkezhet, az emberölés kísérlete megállapításának van helye.

[50] Az indítvány a megállapított tényekből való jogkövetkeztetés helyességét vitatja; ennek kapcsán a Kúria a következőkre mutat rá.

[51] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az úgynevezett alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.

[52] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről) való, a tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, külvilágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, és mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, és a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami jogkérdés.

[53] A tudati – és más tények – megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik külvilágból megjelenő tény és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, és ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van (Kúria Bfv.III.407/2021/8.). Jelen ügyben pedig ez a helyzet.

[54] Az irányadó jogerős tényállás egyértelműen rögzíti, hogy terhelt a sértettel összeszólalkozott, őt egyre hangosabban szidalmazta, megöléssel fenyegette, a sértett fejét egy teli sörösüveggel továbbá jobb ököllel megütötte, majd kivezetése után visszatért, ahol az addigi durva magatartását folytatta; hangos ordibálás közben a sértettet továbbra is megöléssel fenyegetve egy sörösüveget szilánkosra tört, és a kezében maradt kb. 10 cm hosszúságú, a törés két részén is hegyben végződő üvegnyakkal közepes szúrási sebességgel két alkalommal is a sértett felsőtestének felső része és nyaka irányába szúrt, majd miután őt a sértett földre rántotta, először ülő helyzetben, majd további földre vitelét követően fekvő helyzetben is még legalább három-három alkalommal erőteljes mozdulattal szúrt a sértett felsőteste, majd lába irányába. A sértett védekező, elhárító magatartása miatt a szúrások a sértett felsőteste és nyaka helyett a sértett bal alkarját, bal felkarját, valamint a bal vállát és bal lábszárát érték el.

[55] Az alapügyben eljáró bíróságok által is helytállóan hivatkozott 3/2013. BJE Büntető jogegységi határozat I.1. pontja leszögezi, hogy az emberölés büntette kísérletének az életveszélyt okozó testi sértéstől való elhatárolása az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet. Az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot tisztázásánál, így annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre, avagy testi sértésre, illetőleg egészségsejtésre irányult-e, jelentős mértékben a külvilágban megnyilvánult és ennél fogva megismerhető tények elemzésének van jelentősége.

[56] A 3/2013. BJE Büntető jogegységi határozat I.2. pontja példálózó jellegű felsorolást ad arra, hogy az emberölésre, illetőleg a testi sértésre irányuló szándék megállapításánál az elkövetéskori tudattartalomra milyen tárgyi (objektív) és alanyi (szubjektív) tényezőkből lehet következtetni. A tárgyi tényezők körében az elkövetés eszközével, az elkövetés körülményeivel és módjával, a sérülés helyével és jellegével, az elkövető kijelentéseivel, az elkövetés utáni magatartásaival és kijelentéseivel [A] pont]; az alanyi tényezők körében az elkövető személyi tulajdonságaival, a cselekményt kiváltó indítóokkal (motívum), a cselekmény véghezvitelét megelőző pszichikus folyamat feltárásával, a sértetthez fűződő viszonyával és egyéb alanyi mozzanatokkal [B] pont] kell tüzetesen elszámolni.

[57] Az alapügyben eljáró bíróságok a 3/2013. BJE Büntető jogegységi határozat iránymutatása alapján mindezt számba vették, azokat a Kúria osztja.

[58] Az irányadó tényállás szerint a bántalmazó magatartás kitartó, a terhelt két alkalommal történt kivezetését, de földre vitelét követően is a terhelt által fel nem adott, több mozzanatú, lendületből eredő, közepes erővel a sértett nyaka és felsőteste irányába tartó szúró mozdulat volt, amely során a szúrások – a sértett elhárítás folytán – a sértett bal lábszárát, alkarját, bal felkarját, valamint a bal vállát érték el, mely sérülések 8 napon belül gyógyultak.

[59] A szándékosság megállapításának feltétele, hogy az elkövető tudata a cselekmény elkövetésének az időpontjában átfogja a törvényi tényállás valamennyi tárgyi elemét (értelmi oldal), és a magatartás lehetséges következményeit kívánva vagy pedig abba belenyugodva cselekedjék (érzelmi oldal; Btk. 7. §).

[60] Az ítélkezési gyakorlat szerint az ölési szándék akkor áll fenn, ha az elkövető tudata mindazon ténykörülményeket átfogja, amelyek az emberölés törvényi tényállásának a tárgyát és a tárgyi oldal elemeit alkotják.

[61] A szándékosság értelmi oldalának fontos összetevője, hogy az elkövető a következmények beállását elkerülhetetlennek, valószínűnek vagy reálisan lehetségesnek ítéli-e meg. Az elkerülhetetlenség tudata mindig egyenes szándékot feltételez. A szándék két faja tehát érzelmi-akarati oldal szerint csak akkor határolható el, ha az elkövető valószínűnek vagy reálisan lehetségesnek tartja a következményeket.

[62] Egyenes szándék esetében az elkövető előre látja az egyébként általa kifejezetten kívánt eredmény bekövetkezésének elkerülhetetlenségét, valószínűségét vagy reális lehetőségét; valójában célzottan a tényállásszerű eredmény megvalósítására tör.

[63] Eshetőleges szándék esetén azonban az elkövető az eredmény bekövetkezésének valószínűségét vagy reális lehetőségét látja előre, amely bekövetkezésébe belenyugszik. Az eshetőleges szándékra a bűncselekmény megvalósulásával szemben az elkövető közömbössége a jellemző; mindenképpen cselekszik, akár bekövetkezik az eredmény, akár nem, bár bekövetkezését nem kívánja.

[64] A Kúria korábban már arra is rámutatott, hogy a terhelt által használt eszköz jellege és felhasználásának módja támpontot adhat az elkövetéskori tudattartalom meghatározásához. Ezért vizsgálni kell, hogy a használt eszköz és a cselekvés módja, illetőleg ehhez kapcsolódóan a támadás iránya és ereje az általános élettapasztalat szerint alkalmas volt-e halálos eredmény előidézésére. Ha az elkövető olyan tárggyal bántalmazza a sértettet, amely ölésre alkalmas, és a halálos eredmény is bekövetkezik, ez rendszerint arra utal, hogy a terhelt tudata átfogta a halálos eredmény bekövetkezésének a lehetőségét (Kúria Bfv.II.998/2016/11.).

[65] Jelen esetben a terhelt egy letört, hegyes végekkel rendelkező sörösüveggel bántalmazta a sértettet, a bántalmazás pedig folyamatosan a sértett nyaka irányába, tehát olyan testtájék felé irányult, ahol (az érkepletek miatt) köztudottan súlyos, akár halálos sérülést is lehet szűrő-, vágóeszközzel okozni (BH 2013.2.). Az ilyen törött szélű üveg ugyanis kaszáló és szűrő mozdulat esetén is alkalmas akár a nyaki régióban, akár a comb területén olyan verőér- és visszérsérülés okozására, amely vérvesztéses sokkot okoz, ezzel pedig a sértett halálához vezet (BH 2007.1., BH 2000.186.). Éppen ezért a törött üveggel történő elkövetés más bűncselekmények esetében a felfegyverkezve elkövetés, mint minősítő körülmény megállapítására is alkalmas, amelynek fogalmi eleme az élet kioltására való alkalmasság {Bfv.I.1029/2022/6. [49] bekezdés}.

[66] Az emberölés büntetnének megállapításához nem szükséges a bántalmazást megelőző ölési szándék megléte, azaz a sértett megölésének előzetes elhatározása. A cselekmény végrehajtása során kialakuló rögtönös szándék ugyanúgy megalapozza az élet elleni bűncselekmény megállapítását, mint az előzetesen meglévő ölési szándék (Bfv.III.1.002/2017/8.). Jelen esetben ennek megállapítására az irányadó tényállásban írt elkövetési körülmények kétségekívül alapot adnak.

[67] Jelen ügyben a terhelti szándék és végrehajtás belső rá gondolása körében releváns, hogy a bántalmazás eszközének élet kioltására való alkalmasságát maga a terhelt hozta létre, ezzel az eszközzel a terhelt folyamatos támadást intézett a sértett felé, holott ebbéli szándékában különböző kívülálló körülmények is akadályozták, úgymint a csárda tulajdonosának felszólítása, a sértett folyamatos védekező-elhárító magatartása, vagy a kocsmából két alkalommal történt kitessékelése, amelyek ellenére a brutalitásával nem hagyott fel.

[68] A terhelt szűrő mozdulata életfontosságú szervek felé irányzott volt, azokat lendületből, nagy ívben, közepes szűrési sebességgel, illetve erőteljes mozdulattal adta le, összesen hat alkalommal. Mindezen túl a terhelt két ízben – de még a földön fekvő is – megöléssel fenyegette a sértettet, egy ilyen kijelentése azt követően hangzott el, hogy az üveget az asztalon szándékosan szilánkosra törte. Magatartásával pedig – a sértett megölésére tett kijelentéseivel összhangban – arra törekedett, hogy a szóbeli megnyilvánulásait valóra váltja.

[69] Az a tény, hogy a sértett a bántalmazása következtében csupán rövid gyógytartamú testi sérüléseket szenvedett, nem jelenti azt, hogy a terhelt szándéka esetleg csak testi sértés

okozására volt limitált; azaz a sértett halálára már nem terjedt volna. Az irányadó tényállás alapján ez kizárólag a sértett és a segítségére siető személyek elhárító magatartására vezethető vissza, míg a terhelt mindent elkövetett annak érdekében, hogy az élet kioltására alkalmas eszközzel életfontosságú képletet sértsen.

[70] Az elkövetési magatartás tehát a jelen esetben egyértelműen élet elleni volt, melynek oka közömbös, bár nyilvánvalóan a terhelt személyiségéből fakad. A terhelt erőszakos többszörös visszaeső, előzményi elítéléseiből nem is kétséges, hogy – különösen ittás állapotban – az erőszakos, sőt kifejezetten a durva brutalitás megnyilvánulására képes, más személy életének, testi épségének tisztelete sem jogilag, sem fizikálisan nem érinti meg.

[71] A nagykorú cselekvőképes személy nyilvánvalóan tisztában van azzal, hogy az emberi természet kifejezéséért, az abból vezérelt cselekvőségéért való felelősség büntetőjogi következményeket eredményezhet. A terhelt számára sem ismertelen azon személyiségvonása, amely iránt közömbös kontrollátlansága bűncselekmény elkövetésére vezeti; ennek cáfolhatatlan igazolói – a bünygyi nyilvántartás alapján – azok az élet elleni és egyéb erőszakos bűncselekmények, amelyek miatt a bűnfelelőssége – a jelen bűncselekmény elkövetését megelőzően – korábban már jogerősen megállapítást nyert.

[72] Az eljáró bíróságok ekként helyesen minősítették a terhelt cselekményét élet elleni bűncselekményként emberölés büntette kísérletének.

[73] Ha pedig a felülvizsgálattal érintett cselekmény elbírálásához kapcsolódó anyagi jogszabálysértés – jelen esetben törvénysértő minősítés – nem valósult meg, a büntetés önálló vizsgálatára nincs törvényes lehetőség (EBH 2011.2387.). Erre tekintettel tehát a terhelttel szemben kiszabott büntetés enyhítésére irányuló indítvány sem volt önmagában érdemben vizsgálható.

[74] 4. A terhelt indítványában eljárási hibaként értékelt kifogásokat is megjelölt.

[75] Felülvizsgálatnak kétségkívül eljárási szabálysértés okán helye van, azonban felülvizsgálati okot kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdés a)-f) pontjában kimerítően felsorolt törvénysértések képeznek, amely azt jelenti, hogy felülvizsgálat keretében nem minden, csak azok az eljárási szabálysértések vizsgálhatóak, amelyeket a törvény megenged.

[76] A védekezéshez való jog sérelme kapcsán – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján, a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel – kizárólag az jelenthet felülvizsgálati okot, ha a tárgyalást olyan személy (például kötelező védelem esetén a védő) távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. A jelen ügyben ilyen nem valósult meg, azt az indítvány sem állította.

[77] A védekezés jogával összefüggő egyéb kifogások, így a védő jelenlétének hiánya a gyanúsított kihallgatáskor, vagy hogy a terhelt a védője által kifejtett védekezéssel elégedetlen volt, felülvizsgálati okot nem valósít meg. A védő jelenléte a nyomozás során ugyanis nem kötelező, így a védő távolmaradása a gyanúsított nyomozati szakban történt kihallgatásánál eljárási szabálysértést nem valósít meg (BH 2007.201., BH 2008.51.), de az sem képez felülvizsgálati okot, hogy a védő mennyire aktívan vett részt az eljárásban, ugyanis a védői tevékenység milyensége a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható (BH 2017.114.).

[78] A nyomozati eljárás esetleges hibái vagy hiányosságai vizsgálatára sincs felülvizsgálatban törvényes lehetőség. A vádemelést megelőzően történt eljárási szabálysértés fogalmilag soha nem lehet felülvizsgálat tárgya [Kúria Bfv.I.1.276/2014/9. (BH 2015.154.), EBH 2013.B.23., EBD 2012.B.31., EBH 2011.2299.]. Ekként a nyomozás során esetlegesen törvénysértő módon lefolytatott vagy elmulasztott nyomozási cselekmények (elmaradt lefoglalás, sérülésről fényképezés, az ügygel érintett más személyek alkoholos befolyásoltságának vizsgálata) felülvizsgálat alapjául nem szolgálhatnak. Ezek – megvalósulásuk esetén – relatív eljárási szabálysértések, amelyek nem tartoznak a Be. 608. §

(1) bekezdésében felsorolt és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pont második fordulata szerint felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértések körébe. (Kúria Bfv.II.92/2019/9.).

[79] A nyomozás során a hatóság tagjaként eljáró személyek tevékenysége felülvizsgálatban ugyancsak nem vizsgálható, így a felülvizsgálati indítványnak a rendőrség törvénysértő eljárására, a felvételek manipuláltságára hivatkozó része egy másik rendkívüli jogorvoslat, perújítás tárgya lehet, amennyiben az alapügyben a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság tagja esetleg a köteletségét a büntetőtörvénybe ütköző módon megszegte és ezt a bíróság jogerős ügydöntő határozatával meg is állapította (Kúria Bfv.I.17/2022/8.).

[80] Mindezekre tekintettel – miután a Kúria olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya szerinti tanácsülésen, a Be. 655. § (1) bekezdése szerinti összetételben eljárva a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[81] **IV.** A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdésére tekintettel nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[82] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul; az említett törvényhely (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. november 28.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró